

Polecenia podsumowujące

1. Wyjaśnij genezę islamu i scharakteryzuj najważniejsze zasady tej religii.
2. Przedstaw główne kierunki ekspansji arabskiej.
3. Omów organizację państwa arabskiego.
4. Opisz charakterystyczne cechy kultury arabskiej i jej najważniejsze osiągnięcia.
5. Wskaż przejawy przenikania się kultur chrześcijańskiej i arabskiej.

◆ Geneza islamu

Początek VII w. – nauczanie Mahometa.
622 – ucieczka Mahometa z Mekki do Medyny (hidżra).
632 – śmierć Mahometa i początek rządów kalifów.

◆ Etapy i kierunki ekspansji arabskiej

Etap I – za życia Mahometa – Półwysep Arabski.
Etap II – w okresie panowania kalifów prawowiernych (632–661) – część Azji i Afryki Północnej.
Etap III – podboje Umajjadów (661–750) – pozostała część Afryki Północnej, Półwysep Iberyjski, dalsze tereny Azji.

◆ Organizacja państwa

Kalif – następca proroka Mahometa stojący na czele państwa.
Podział na szytów i sunnitów.
Wezyr – przedstawiciel kalifa.
Emir – lokalny urzędnik, przedstawiciel władzy świeckiej i duchownej.
System podatkowy służący utrzymaniu dworu i armii.

◆ Zasady religii islamskiej

Religia monoteistyczna. Wiara w jednego Boga – Allaha.
Pięć filarów islamu – wyznanie wiary, modlitwa, jałmużna, post, pielgrzymka do Mekki.
Prawo oparte na Koranie (świętej księdze islamu) i Sunnie.

◆ Osiągnięcia cywilizacyjne i kulturowe

Przejęcie przez Arabów bizantyńskiej organizacji wojskowej, techniki budowy okrętów oraz sposobów nawigacji i strategii walki.
Rzemiosło – wyrób broni, m.in. ze stali damasceńskiej.
Przenikanie wpływów późnorzymskiego stylu sakralnego do architektury arabskiej (wielki meczet w Damaszku, meczet Omara w Fustat).
Powstanie stylu mozarabskiego, łączącego elementy europejskie i orientalne (arabskie).
Ornamentyka – arabski.
Handel i wymiana towarów ze Wschodem.
Relacje z podróży spisywane przez kupców arabskich.
Medycyna – Awicenna.
Nauka – Dom Mądrości w Bagdadzie.
Matematyka – cyfry arabskie, ułamki, funkcje trygonometryczne.

Polecane publikacje

Janusz Danecki, *Arabowie*, Warszawa 2001.
Hugh Kennedy, *Wielkie arabskie podboje. Jak ekspansja islamu zmieniła świat*, Warszawa 2011.
Maxime Rodinson, *Mahomet*, Warszawa 1994.

